

ОӘЖ 159.922.8:37.011.3

ПЕДАГОГТАРДЫҢ ЭМОЦИОНАЛДЫ ИНТЕЛЛЕКТИСІ ЖӘНЕ ОНЫҢ БІЛІМ БЕРУ ҮДЕРІСІНЕ ӘСЕРІ

Бунебаева Гульзат Ерболатовна

1 курс магистранты, «7М01501 – Математика» білім беру бағдарламасы,
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Ғылыми жетекшісі: Сүлеймен Самал Бейкұтқызы
педагогика ғылымдарының магистрі, аға – оқытушы,
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Алматы қ., Қазақстан Республикасы

Эмоционалды интеллект (ЭИ) педагогтардың кәсіби жетістіктерінің маңызды бөлігі болып табылады. ЭИ білім беру процесінің тиімділігін арттырып, оң психологиялық климат қалыптастыруға, оқушылардың мотивациясын көтеруге және мұғалімдердің кәсіби күйзелуін азайтуға көмектеседі. Мақалада педагогтардың эмоцияларды басқару, эмпатия мен қарым-қатынас жасау қабілеттерін дамыту тәсілдері және олардың білім беру үдерісіне тигізетін әсері қарастырылады.

Кілт сөздер: Эмоционалды интеллект, педагогика, білім беру үдерісі, эмоцияларды басқару, эмоционалды құзыреттілік.

Заманауи білім беру стандарттары педагогтардың эмоциялық құзыреттілігіне жоғары талаптар қояды. Қазіргі таңда білім беру жүйесінің күрделенуі, оқушылардың әлеуметтік және эмоциялық қажеттіліктерінің артуы педагогтарға ерекше жауапкершілік жүктейді. Эмоционалды интеллект (ЭИ) мұғалімдердің күйзеліс жағдайында сабыр сақтауға, қақтығыстарды басқаруға және оқушылармен, әріптестермен тиімді қарым-қатынас орнатуға көмектеседі. ЭИ-дің жоғары деңгейі педагогтарға эмоцияларды реттеуге, сыныпта қолайлы климат қалыптастыруға және кәсіби қиындықтарды еңсеруге мүмкіндік береді [1]. Академиялық білім мен ЭИ үйлесімі мұғалімнің кәсіби табыстылығының негізі болып табылады.

Біріншіден, өзін-өзі тану – педагогтың өз эмоцияларын анықтау және түсіну қабілеті. Екіншіден, өзін-өзі реттеу – күйзеліс пен қиындықтар кезінде өз әрекеттерін бақылау [2]. Үшіншіден, эмпатия – оқушылардың эмоциялық жағдайын түсіну және олардың қажеттіліктеріне жауап беру қабілеті. Сонымен қатар, әлеуметтік дағдылар ұжымда тиімді қарым-қатынас орнатуға мүмкіндік

береді. Бұл компоненттер педагогтардың өз эмоцияларын басқарып, басқалардың сезімдерін түсінуге көмектеседі, соның нәтижесінде оқыту мен тәрбиелеу тиімдірек жүзеге асады [3].

ЭИ-і дамыған педагогтар өздері басқаратын сыныпта оңтайлы психологиялық климат қалыптастырып, оқушылардың оқу нәтижелерін жақсартуға ықпал етеді [1]. Мысалы, мұғалімдердің эмпатияны қолдануы оқушылардың қажеттіліктерін жақсырақ түсінуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, эмоцияларды тиімді басқару қақтығыстарды азайтып, оқушылардың шығармашылық әлеуетін дамытуға жағдай жасайды [2].

ЭИ-ді дамыту үшін бірнеше әдістерді қолдануға болады:

- Тренингтер мен коучингтер педагогтарға эмоцияларды басқару және жанжалдарды шешу дағдыларын үйретеді [3].
- Тәлімгерлік бағдарламалары жас педагогтарға тәжірибелі әріптестерден кеңес алып, эмоционалды тұрақтылықты дамытуға мүмкіндік береді.
- Рөлдік ойындар мен ситуациялық тапсырмалар эмпатия мен қарым-қатынас дағдыларын жетілдіруге көмектеседі.

Бұл әдістер педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттырумен қатар, оқыту тиімділігін жоғарылатады.

Эмоционалды интеллект оқушылардың табыстылығына тікелей әсер етеді. Ол олардың эмоционалды тұрақтылығын қалыптастыруға және мотивациясын арттыруға ықпал етеді. Зерттеулер көрсеткендей, ЭИ деңгейі жоғары мұғалімдермен жұмыс істейтін оқушылардың академиялық көрсеткіштері айтарлықтай жоғары болады [2]. Сонымен қатар, мұғалімдердің эмоционалды құзыреттілігі кәсіби күйзелістердің алдын алуға және білім беру процесін тиімді ұйымдастыруға мүмкіндік береді [3].

Қорытындылай келе, педагогтардың эмоционалды интеллектісі олардың кәсіби жетістігінің және оқушылармен тиімді жұмыс істеудің маңызды факторы болып табылады [1]. Оның дамуы жүйелі тәсілді қажет етеді, яғни арнайы оқыту, тәжірибе жинақтау және кәсіби қолдау арқылы жүзеге асады [2]. ЭИ дамыту әдістерін білім беру мекемелерінде қолдану мұғалімдердің кәсіби нәтижелерін арттырып қана қоймай, оқушылардың білім жетістіктерін жақсартуға мүмкіндік береді [3].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Гоулман, Д. (2019). Эмоциональный интеллект в образовании. Мәскеу: Альпина Паблишер.
2. Соловьев А.Г., Лаврентьева Е.С. (2020). Эмоциональная компетентность педагога: теория и практика. Санкт-Петербург: Питер.
3. Шаповалова О. В. (2021). "Эмоциональный интеллект учителя: теория и практические аспекты". Современная педагогика, №4, С.56–64.

ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ ПЕДАГОГОВ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС

Бунебаева Гульзат Ерболатовна

Научный руководитель: Сүлеймен Самал Бейкүтқызы

Эмоциональный интеллект (ЭИ) педагогов — это важное профессиональное качество, влияющее на успех образовательного процесса. ЭИ способствует созданию благоприятного психологического климата, повышению мотивации учащихся и снижению профессионального выгорания среди учителей. В статье исследуется влияние ЭИ на управление эмоциями, эмпатию и взаимодействие педагога с учениками. Рассматриваются современные подходы к развитию эмоциональной компетентности педагогов.

Ключевые слова: Эмоциональный интеллект, педагогика, образовательный процесс, управление эмоциями, эмоциональная компетентность.

TEACHERS' EMOTIONAL INTELLIGENCE AND ITS IMPACT ON THE EDUCATIONAL PROCESS

Bunabayeva G. E.

Scientific supervisor: Suleimen S.B.

Emotional intelligence (EI) of teachers is a crucial professional skill influencing the success of the educational process. EI fosters a positive psychological climate, enhances student motivation, and reduces teacher burnout. This article explores the impact of EI on emotion management, empathy, and teacher-student interaction. It also examines modern approaches to developing teachers' emotional competence.

Keywords: emotional intelligence, pedagogy, educational process, emotion management, emotional competence.

REFERENCES

1. Goleman, D. (2019). Emotional Intelligence in Education. Moscow: Alpina Publisher.
2. Solovyov, A.G., Lavrentieva, E.S. (2020). Emotional Competence of a Teacher: Theory and Practice. Saint Petersburg: Piter.
3. Shapovalova, O.V. (2021). "Emotional Intelligence of a Teacher: Theory and Practical Aspects." Modern Pedagogy, No. 4, pp. 56–64.